

Міністерство культури та інформаційної політики України
Львівська національна музична академія імені М. В. Лисенка
Факультет музикознавства, композиції, вокалу та диригування
Кафедра академічного співу

Дипломна робота на здобуття ступеня «Бакалавр»

на тему:

**Втілення образу героя Неморіно під впливом психологічного
типу виконавця в опері Гаetano Доницетті «Любовний напій»**

Виконавець: студент 4 курсу
денної форми навчання
профілізації «спів»
спеціальності 025 «Музичне мистецтво»
ступеня вищої освіти «Бакалавр»
Лебедєв Артем Ростиславович

Науковий керівник:
Кандидат мистецтвознавства,
Доцент кафедри теорії музики
Тихий Северин Вікторович

Рецензент –
канд. мистецтвознавства,
ст.викладач кафедри академічного співу
Лісогорська Антоніна

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
Розділ 1 Психотип виконавця та його роль у втіленні образу героя .Ошибка! Закладка не определена.	
Розділ 2 Історія створення опери та композиторський задум образу Неморіно, створення його психологічного портрету	8
Розділ 3 Л. Паваротті Робота над образом. Психологічний портрет виконавця.....	11
Розділ 3.1 Аналіз виконання фрагменту з партії Неморіно та виявлення впливу психотипу на втілення образу.....	16
ВИСНОВКИ.....	19
Список використаних джерел:Ошибка! Закладка не определена. 1

ВСТУП

Актуальність. В світі сучасних постановок опер минулого існує питання інтеретації образу персонажів. Опера, яка була написана в 17-18 ст. та вимоги, які були поставлені до виконавців того часу, кардинально відрізняються від завдань сучасного театру. Невід'ємною частиною роботи над роллю також є створення виконавцем образу героя під впливом власного психотипу, виконуючи запит як режисера так і диригента. Яким в результаті буде образ на сцені залежить від великої роботи співака, складові якої ми розглянемо в роботі.

Об'єктом нашого дослідження є робота вокаліста над образом в оперному жанрі в контексті впливу психотипу виконавця.

Предмет роботи – вплив психотипу виконавця на процес втілення образу в музичному творі.

Мета роботи – встановити особливості впливу психологічного типу виконавця на його інтерпретацію образу в оперних партіях. Виявити які завдання постають перед співаком в процесі роботи над партією в контексті сучасних постановок, порівнявши з вимогами композиторського задуму. Простежити зв'язок між темпераментом музиканта – виконавця та його власною інтерпретацією в підготовці ролі.

Методологічна база. В роботі використано комплекс наукових методів, таких як:

- джерелознавчий,
- метод психологічної діагностики,
- аналітичний,
- порівняльний,
- типологічний,
- метод системного аналізу

Матеріалом для розвідки стала стаття кандидата педагогічних наук, доцента Хмельницької гуманітарно – педагогічної академії Ольги Морозової «Виконавська інтерпретація в аспекті психології особистості».

Окреслена мета поставила наступні **завдання**:

- розглянути різні методологічні принципи, які вивчають психотип людини,
- провести огляд історії створення опери, роботи композитора і лібретиста, розглянути поставлені завдання сучасної опери до виконавця,
- проаналізувавши нотний текст партії Неморіно з опери «Любовний напій» Г. Доніцетті, відстежити рух образу по лінії художнього розвитку,
- зібрати інформацію про роботу над партією співака Л. Паваротті,
- створити психологічний портрет героя та виконавця Л.Паваротті, порівняти їх,
- визначити, як психотип виконавця впливає на створення образу.

Структура роботи. Робота складається зі вступу, 3 розділів, містить висновки, список використаних джерел та додатки. В розділі першому висвітлюються поняття психотипу, шляхи його визначення, з чого складається психологічний портрет. В другому розділі описано історію створення опери та задум образу Неморіно. Створено його психологічний портрет. Розділ третій розкриває постать Лучано Паваротті, його психотип, аналіз твору «Una furtiva lagrима» та визначення, як психотип виконавця відображається на втіленні образу.

Розділ 1

Психотип виконавця та його роль у втіленні образу героя

Розглянемо поняття психотипу та психологічного портрету. **Психотип** (психологічний тип) – це сукупність рис характеру, які описують впізнаваний тип людини з точки зору психології. Психотип – це опис того, що можна очікувати в тих чи інших ситуаціях і по яких зовнішніх признаках можна здогадатися про це. У зв'язку з великою кількістю шкіл по психології, існує велика кількість класифікацій. Ще на зорі психології австрійський психіатр З. Фройд сформулював теорію про структуру психіки. А швейцарський психіатр К. Юнг, опираючись на ці знання та на власний досвід розробив першу концепцію про типи особистості. Для створення психологічного портрету в роботі ми будемо опиратись саме на праці К. Юнга. Для визначення психотипу ми скористуємось методом складання психологічного портрету.

Психологічний портрет – це комплексна характеристика людини, яка описує його внутрішній склад і можливість поступків в певних обставинах.

Психологічний портрет складається з:

- Темпераменту
- Характеру
- Здібностей
- Інтелекту
- Почуттів
- Емоцій.

Інструментом співака є його організм тому співак повинен постійно, в процесі співу, настроювати свій голосовий апарат, пристосовувати до виконавської манери та художнього завдання, та враховуючи власний стан, настрій. Необхідність постійної настройки голосового апарату, тобто зміна його акустичного і фізіологічного строю буквально для кожного звука, для кожної голосної і приголосної, - ось те, що суттєво відрізняє співака від інших виконавців і є найскладнішою формою діяльності вищої нервової системи

людини. Розуміння свого психотипу допомагає в опануванні професії та робить легшими кроки в вдосконаленні майстерності. Дослідники проблем сучасного сприйняття відштовхуються від тези Б.М. Теплова, що базисним змістом музичного твору є почуття, емоції та настрої. Щоб виконати та зрозуміти твір виконавець має ретельно вивчити, в який період жив композитор, якими були його погляди на життя в той час, відношення до людей та мистецтва, коли створювався твір, чи були та якими були проблеми того часу, та як композитор співчував тому. Якщо співак буде знати такі подробиці, тоді музичний твір буде виконано більш чуттєво, глибоко, він буде розуміти твір та транслювати його через особисту інтелектуальну призму.

Визначимо, як психотип виконавця впливає інтерпретацію та який характер та психологічні якості повинен мати виконавець. Як психологічні якості співака відображаються в його інтерпретації художнього замислу твору та поведінці на сцені. Виконавець, в даному випадку виступає як призма, що пропускає через себе твір. Інтерпретація відображає множинність свідомості, несе відбиток інтелектуальних здібностей інтерпретатора, виявляє духовний стан, через енергію особистості. Також через інтерпретацію виконавця можна побачити, наскільки людина проявила увагу історичним традиціям, через тонкий психологізм, через світосприйняття. Знаючи певні риси того чи іншого психологічного типу ми можемо міркувати про активність людини, про його емоційну пластичність, про темп мови, динаміку жестів, швидкість розуму. Всі ці властивості проявляються в інтерпретаторських версіях виконавця. Інтерпретація має в собі відклик особистого психотипу виконавця. Існує поняття Я –Я, та Я – персонаж, Москаленко В. Г. в лекціях по музичній інтерпретації говорить про поняття індивідуального музичного стилю, та називає виконавця – сотворцем. Музичне інтерпретування – це організована інтелектом творча діяльність музичного мислення, яка націлена на розкриття виразно - смислових можливостей музичного твору

За думкою Ольги Морозової діяльність виконавця скерована не лише на музичний твір, а й на власну самодійсненність, тобто на самого себе (Ю.

Вахраньов, В. Сирятський). Ось чому виконанню притаманні і експресія, і емоційність, і роздуми, і воля. Музичне мистецтво визначає й спрямовує процес становлення індивідуальної особистості, вчить стверджувати самотність власного внутрішнього світу. [22] Інтерпретація – нова якість виконавського мистецтва. В ній важлива роль психологічної установки на дотримання деталей авторського тексту та власного ставлення до них. Ідеальним є, коли «образ автора» співпадає з виконавським Я. В інших випадках виконавське мислення виокремлює трансформацію авторського Я, слухач відчуває певні зміни в традиції виконання.

Інтерпретація сценічного образу завжди містить у собі виразний відбиток особистої психотипу виконавця. Саме у оперних співаків цей процес пов'язаний з психоемоційним станом та голосом. Саме ставлення співака до його артистичної діяльності теж суттєво залежить від комплексу психологічних рис його особистості. Існує також теорія психологічної соціоніки (О.Тангеманн) яка говорить о трьох базисних перехресть – Екстраверт – Інтроверт, Раціональний – Ірраціональний, статик – динамік.

Розділ 2

Історія створення опери та композиторський задум образу Неморіно

Опера була написана за складних обставин, через невідповідального композитора, який лишив театр без опери, саме тому на початку 1832 року в Милані Teatro della Canobbiana доручили створити Доніцетті нову оперу, та часу на це було лише 2 тижні. До того часу композитор створив вже 39 опер. В одному з листів Доніцетті, в якому він звертається до лібретиста він пише: «Я маю написати оперу за два тижні. На вашу роботу є лише тиждень. Але майте на увазі - в нас є німкчемна примадонна, тенор, який заїкається, буффо з голосом як у козла та нікчемний французький бас. Але при тому всьому ви можете прославитись».[21] Лібретто створив відомий Феліче Романі, який написав слова до багатьох відомих опер. За основу було обрано твір французького драматурга Ежена Скріба. Опера значно відрізняється від першоджерела – змінено риси головного героя Неморіно – в Ежена він смішний простак, Доніцетті зробив його селянином, також в першому виконанні співак мав заїкання, що також стало рисою героя. Образи в опері наділені великою людяністю, та наскрізь пронизані карикатурністю в стилі комедії Буффа. Можливо спрацювали образи з дитинства Доніцетті, який бачив і сміливих солдафонів, які «перемогали» лише в амурних справах та лікарів – шарлатанів, прагнучих заробити на чудодійних зіллях. Найвідоміша арія Неморіно «Una furtive lagrima» стала проблемою, вона здавалась занадто ніжною, чуттєвою, та піднесеною для образу Неморіно. Спочатку це був романс, який Доніцетті тримав на випадок. Ніжна та пристрасна, ласкава як серенада арія, в супроводі піцикато струнних та партії арфи – цей інструмент був для Доніцетті символом невинності. Виконавець партії повинен мати блискучу техніку для виконання, за неможливістю «сховатися» за оркестром. Композитор переконав Феліче, тому ми можемо чути цю чудову арію в опері.

Арія стає сублимацією кохання Неморіно завдяки вираженню глибоко романтичної муки щастя. Коли він бачить сльозу на очах коханої, як прямий доказ кохання, народжується ця арія. Хоча опера вважається комічною, саме ця арія принизана неймовірним почуттям щирої любові. Дуже часто цю арію викривають в сучасних кінофільмах в романтичних сценах. Ця опера настільки вражає людину після прослуховування до неї не можна залишатися байдужим без позитивного враження. Комічних опер досить багато, але ця опера відрізняється від них своєю правдивістю і розкриває на сто відсотків персонажів. Захоплююча музика, здається, підносить нас до неба. Доніцетті вдалося передати красу та грацію в музиці. Розважальна історія, що розповідає про стосунки закоханої пари. Мелодійна, легка та елегантна музика — основні складові, завдяки яким ця опера стала одною з найпопулярніших на сьогоднішній день.

Новий жанр — мелодрама, — заснований на поетично — музичних стосунках, в яких текст та драматизм був підкреслений та інтерпретований співом. Образ Неморіно відрізняється від інших, які одержимі матеріальними цінностями, Неморіно чистий душею, зміг зберегти дитину в середині, та його сильною стороною стає можливість проявляти справжні почуття — любити, плакати, радіти. Молодий герой — втілення юності, він ще не знає, що таке кохання, він не розуміє як воно народжується. Неморіно належить до категорії боязких та чутливих, мрійливих хлопців. Та своєю щирістю, а не "Любовним напоєм Дулькамара" зуміє підкорити серце дівчини. Також не можна не оцінити його винахідливість та наполегливість. Неморіно часто описують як "чоловіка Попелюшку" [23] що є гарним способом побачити цього ніжнього, невибагливого героя, ім'я якого буквально перекладається як "маленький ніхто". Добрий, легкий і дуже м'який душею. Неморіно не той, хто штовхає себе вперед, волюючи вливатися в натовп. Але він закоханий в Адіну і відчайдушно хоче набратися мужності, щоб сказати їй, що він відчуває. Музика Неморіно солодша і ніжніша за музику Адіни. Він дуже щирий, але набагато менш впевнений у собі. Тут можна почути як його

оптимізм, так і його обережність у діях. За темпераментом також Неморіно є з меланхолійними ознаками, чутливий та ранимий.

Розглянемо у розділі 3 виконання Лучано Паваротті фрагменту опери, а власне арію Неморіно, що дає можливість зробити висновок чи впливає психотип виконавця на втілення образу героя.

Розділ 3

Л. Паваротті Робота над образом

Лучано Паваротті – видатний італійський співак з неймовірним голосом. Вже з 9 років почав співати з батьком в невеликому церковному хорі, а також завдяки батькові слухав записи співаків тенорів, таких як Енріко Карузо, Бен'ямімо Джил'ї, Джованні Мартинеллі та ін. З 1954 року у віці 19 років починає займатись з тенором Арріго Полом в Модені. Після декількох років починається кар'єра молодого співака Паваротті, у 1961 році після перемоги у вокальному конкурсі дебютував в опері «Богема» в театрі Реджіо Емілія.

З партією Неморіно Лучано Паваротті встановив рекорд, у 1988 році глядачі оплисками викликали співака на сцену після опери «Любовний Напій» 165 разів. У червні 1965 року у Майамі Лучано прийнявся за роботу над 4 операми, черед яких був Любовний напій, який він буде виконувати в австралійському турне. З книги Л. Паваротті: «За деякий час до прем'єри вистави, режисер відвів мене в сторону і сказав : - Знаєш, Лучано, мало добре заспівати свою партію, потрібно ще зіграти роль. – Не хвилюйся, - відповів я, - на репетиціях я працював над вокальною стороною партії, а драматичну, - як потрібно зіграти Неморіно – я добре продумав. Роль у мене ось тут, у голові. Дочекайся прем'єри і побачиш».[20 стр. 120] Та прем'єра видалась тріумфом. Критика настільки оцінила акторську гру Лучано, не менш ніж спів. В деякому сенсі Неморіно була його найуспішнішою інтерпретацією, він заспівав її 49 разів в Metropolitan opera. Паваротті інтерпретував свої ролі майже виключно вокальними засобами, що було важливо для опер bel canto. Персонаж простого хлопця з золотим серцем особливо відповідав його ліричним та комічним інстинктам та в ролі Неморіно він буї більш зайнятим фізично актором ніж в драматичних партіях. [22]

В своїй книзі «Я, Лучано Паваротти или Восхождение к славе» співак описує свою роботу над партією.

Спочатку він зретавав цвагу виключно на вокальну частину. Коли вже партія була доведена майже до автоматизма, тоді він брався за акторську гру. «Не люблю робити щось погано, якщо можу зробити ще краще»[20, стр 128]. «Деякі герої, такі як Рудольф та Неморіно, наприклад, дуже близьки мені по характеру, не так і важко було входити в образ». Лучано називав дві партії, які в драматичному плані були дуже близьки йому – Рудольф в «Богемі» та Неморіно в «Любовному напої». «Обожнюю Любовний напій, вважаю цю оперу шедевром. Сюжет – натхнений, та музика ідеально виражає його. Неморіно десь комічен, частіше патетичний, зовсім як саме життя. Він простий сільський хлопець, але зовсім не дурак. Перемагаючи труднощі, він знаходить правильний шлях та, в решті решт досягає цілі. Мені приємно усвідомлювати, що я такий самий».[20 стр 187] Неморіно знаходиться на сцені від початку до кінця опери та партія наповнена складнощами.

Обираючи партію Лучано Паваротті казав, що звертає увагу спершу на те, чи підходить вона його голосу, намагався зрозуміти одразу, чи цікава вона в музичному та драматичному відношенні. «Самий правильний спосіб зберегти життя опери серед мистецтв 20 століття – це створювати оригінальні сценічні версії оперних шедеврів, випускати вистави, збагачені свіжими ідеями, шукати новий підхід, який би наблизив класичну оперу до сучасної публіки» [20 стр. 140]. В сцені з Адіною, Неморіно повинен дивитись на Адіну закоханими очима з іншого краю сцени. «А я, я Лучано Паваротті дивлюсь на неї (Міреллу Френні, партнершу в одній з вистав) люблюся, та думаю ... яка радість працювати з Міреллою». Тобто Лучано намагався знайти емоцію з середини, не штучно створеною за задумом режисера. Та бути максимально сконцентрованим на процесі. «Повна концентрація, виключити зі свідомості все, що не стосується безпосередньо твоєї дії в конкретну хвилину... Ти - простий сільський хлопець, закоханий в дівчину, яка тебе не приймає. І нічого більше. В мене часто бувало, що я надовго забував про публіку. Якщо щось і

входила в свідомість так це диригент..»[20, стр 165]. Музика чудово підкреслює настрій Неморіно, наприклад,коли йому вдається вмовити Дулькамара допомогти йому. «Нарешті всі партнери лишають сцену та залишають тебе самого. Виходжу в центр великого простору та співаю одну з самих видатних тенорових арій – «Una furtiva lacrima». Арія дивовижна та дуже загадкова, тому що до того музика звучала в опері жвава та весела... А тут емоційний настрій зовсім змінюється, та Доніцетті включає в партитуру єдиний номер неймовірної серйозності та краси, мовби то кажучи глядачам – Ви достатньо повеселились, а тепер хочу нагадати вам, що я видатний композитор та ви слухаєте чудових співаків».[20, стр 168].

Лучано казав, що досить важко донести сенс арії слухачам, коли співаєш іншою мовою, потрібно відчувати серцем, як багато це значить для тебе, наскільки ми шануємо композиторів. «Арія незвична не тільки тому, що це єдиний сумний номер в комічній опері. Більшість тенорових арій закінчується як правило високою нотою, і якщо взяти її добре, то можна привести публіку в шалений захват. В арії Неморіно немає нічого звичного. Це просто відчайдушно чудова музика, яка може виявити найменші недоліки погано поставленого голосу... Я співаю неймовірно гарну мелодію з її драматичною і неочікувано перемінною тональністю, в хвилюючому місці. Арія з точки зору техніки не є складною,але співак повинен відтворити весь її емоційний накал, тому арія неймовірно складна для виконання»[20, стр 195].

Про велику особистість та інтерпретаторський талант співака казав Джон Вустман, концертмейстер Паваортті: «У Лучано яскрава індивідуальність розкривається і в артистичному даруванні і в суто людських якостях. В нього абсолютно особлива манера спілкування з залом ... Лучано вміє встановити контакт безпосередньо з кожним глядачем! ... Бути музичним ще не означає, що можна вивчити якусь партію, а потім відкривати рот, щоб її заспівати, ні, потрібно кожен звук перетворювати на музику. Тут і питання фразування, і вміння відчувати, що хотів сказати композитор, а також здібність передати

слухачу намір творця. В Лучано це виходить неймовірно, в нього є душа, він вміє владати її (душу) в музику, яку він виконує»[20, стр 198].

Психологічний портрет Лучано Паваротті. Розпочнемо аналіз особистості зі слів співака про емоції під час виступу: «Такого плану сюрпризи вибивають з колеї або вчать керувати своїми нервами, потрібно керувати своїми почуттями та, якщо це можливо, користуватись енергією, яку вони звільняють. Для оперного співака це не менш важливо, ніж вміння правильно дихати»[20, стр 98] – цей вислів співака про момент, коли він виконував концерт, та в момент побачив великого Ферруччо Тальявіні, всесвітньо відомого тенора та кумира Лучано, в першому ряді. Хвилюванню Паваротті не було меж, як він сам пише він ледве не втратив свідомість від хвилювання. Але зумів зібратися, та продовжувати співати концерт, що говорить про стабільний психічний стан, сильну волю, та вміння зібратись та зосередитись на власне процесі виконання. Цей момент для Лучанно став гарним загартуванням, після якого згодом дебют в Богемі який відбувся дуже успішно. «Можливо, я так хвилювався та так зосередився, що навіть якщо в першому ряді би сиділи всі дванадцять апостолів, я би їх просто не помітив».[20, стр 79]. Треба звернути увагу також з якою енергією Лучано підходив до вивчення мов, з якою досконалістю займався розібранням дикційно кожної партії, як він сам казав, допоки його дикція не буде працювати мимоволі.

За темпераментом Лучанно сангвінік з яскравими холеричними проявами. Врівноважений, вміє зосередитись, вміє максимально мобілізувати всі свої кращі якості, з високим рівнем психологічної активності. Міг працювати без перерви, з палким бажанням досягнути мети. Факти з його життя, які розказують нам про Паваротті як дружелюбного, завжди в колі друзів чоловіка, говорить про його комунікабельність, відкритість, легку адаптацію. Наука фізіогноміка також дає можливість зробити висновки про психотип Лучанно – енергичний на виступах, з відкритою, широкою посмішкою, с яскравим

гострим вираженням переживань, але при тому дуже стабільний статурою, не хворобливий, спокійний та зосереджений на процесі. За головними властивостями темпераменту Лучано був особистістю з високим ступенем екстравертності. Вивчаючи життя Паваротті ми побачили, що впродовж всього життя він був стабільний психологічно, врівноважений, прагнучий вдосконалюватись в різних напрямках. З твердою волею, вивчаючи його життя вражає його історія успіху, його тривалий шлях до успіху. В результаті дослідження ми можемо сказати, що Лучано був зі стійкою життєвою позицією, що було реалізовано через високий рівень трудової активності, прагненням популяризації опери. Вольовий екстраверт, зі здоровим відчуттям конкурентності, амбітний, був більше не за матеріальне, а за ідейне досягнення. Завдяки поєднанню цих рис Лучано Паваротті був одним з найвідоміших тенорів світу, який відрізнявся від інших оперних співаків. Допитливий, всіма засобами намагався розвинути свої акторські здібності.

Георг Крісті звертав увагу на цю особливість, відмічав велич його особистості та інтуїцію. [18]

Розділ 3.1

Аналіз виконання фрагменту з партії Неморіно та виявлення впливу психотипу на втілення образу

Для аналізу виконання ми обрали відеозапис опублікований від 2009 року з Elizabethan Sydney Orchestra, та диригентом Richard Bonynge 1970 року. Лучано з'являється на сцені повільно, гармонійно зі вступом оркестру, зупиняється, в роздумах, що характерно для особистості Лучано, як ми дізнались з інформації про його підготовку до кожної ролі та його сконцентрованість на сцені. В ньому немає хлоп'ячої невтриманості, немає метушливості, що ще раз вказує, що ми можемо стверджувати, як особистість проявляється в інтерпретації образу. Початок «Una furtiva..» йде з невеликим запізненням, на фоні шістнадцятих восьми ноти Лучано звучать як повільна хода, що каже про велику вокальну концентрацію, неймовірне легато на першій фразі показує спокій виконавця. Всі переживання виконавця ми можемо побачити в його очах. Всі ноти рівні, наповнені диханням. Кульмінаційним моментом в міміці першої частини є фраза «Mama» з виходом на Ab – «ялюбим», до якого Лучано підводить потужним диханням, та дозволяє собі, як співаку, який вважав, що первинним на сцені має бути спів, рух тілом. Настіпні *piano* звучать плавно, спостерігаючи за нотним полотном та аналізуючи виконання, ми чуємо кожну ноту, яка має своє власне забарвлення, в залежності від перекладу, що вказує на інтелектуальне опрацювання партії, кожна нота не залишилась без уваги виконавця. Майстерність Лучано Паваротті така велика, що ми навіть не помічаємо дихання між фразами, всі фрази звучать простівано, «маслянисто». Друге проведення арії у Лучано Паваротті стає більш рухливим, емоційно, він показує, що він так кохає Адіну, не може опустити руки та добитись її серця, але треба зауважити, що він зберегає спокій тілом, не дозволяє собі великих кроків, чи імітування хвилювання. На відміну від Роналдо Віллазона, в якого, при його чудовому виконанні вокальної частини, акторська гра більш виразна, іноді навіть перебільшена. Відеозапис дуже добре дозволяє нам дивитись на обличчя Лучано, та бачити найменші зміни. Також зі слів «Un solo istanti palpiti, del suo bel cor

sentir» від *pianissimo* Лучано ми навіть можемо почути пульсацію в оркестрі, як биття серця, в цьому місці Паваротті дуже наближений до образу, який хотів бачити Доницетті, боязким та чутливим, мрійливим хлопцем. Також слід зауважити, що італійська мова є для Лучано рідною, тому він так природньо підкреслює слова, і в його очах можна побачити розуміння кожного слова. «Per raso a`suoi sospir» - нарочито виділяє «Per raso» чим надає більшої важливості своєму рішенню, «Щоб чути серця биття», так перекладається ця фраза. Впродовж всього виконання Лучано Паваротті дуже зібраний, сконцентрований, але не залишає образ без чарівності, маленька посмішка серед фраз додає образу Неморіно в його виконанні такої ніжності, щирості. Слід сказати, наскільки голос та професійне вионання Лучано розбавлене мінімумом рухів, та дуже зібраними мімічними проявами, створює неймовірне враження. Лучано Паваротті змушує дивитись на нього, завмираючи слідкувати за кожним рухом мелодії. Найбільшу концентрацію вокальної лінії та фіксації на фізичному русі, ми бачимо в останніх фразах перед каденцією, ми можемо побачити, як виконавці, фокусування Лучано перед виходом на фермату. Фраза сонячна, з блиском в очах, хоча зміст слів має темний характер, він співає «Si, riuo morir» - «Так, тепер я можу померти», нарешті він розказав про своє кохання так щиро, від всього серця, тому в цій фразі, не дивлячись на зміст, ми бачимо радість в очах Лучано, що саме від такого великого кохання можна померти. Каденція звучить дуже тепло, рівно, з різким «р» в слові «morir». Остання нота на ферматі, яка викликає бурхливі овації, як остання фраза перед смертю, звучить дуже потужно та усвідомлено. Герой Неморіно у виконанні Лучано Паваротті дуже впевнений в собі, сильний духом, це виразає його тіло, згадуючи розповіді Лучано в автобіографічній книзі про життя, ми так само бачимо неймовірну силу, наполегливість, цілеспрямованість Лучано по життю. Без сумніву, тінь психотипу Лучано Паваротті проходить крізь образ Неморіно. Це можна побачити в його фокусуванні, концентрації, голосоведені, спокійному фразуванні, з продуманими *forte* та *piano*. Також оцінюючи його поведінку на сцені, статуру, рухи, які багато говорять про емоційність людини,

сангвіністичний з високим рівнем нервово – психічної активності. Схильний до виснажливої праці, швидко адаптуючийся. Визначеність характеру – тверда і незалежна. В образі Неморіно всі ці риси надаються також і герою.

ВИСНОВКИ

Ми виявили, яким чином впливає психотип співака інтерпретатора на втілення певного образу з опери. . Як психотип виконавця відображається в співі, в рухах, артикуляції. Немалу роль відіграє фізіономіка. Нашою метою було встановити особливості впливу психологічного типу виконавця на його інтерпретацію образу в оперних партіях, чи відображається це у звуковеденні вокальної лінії. Якщо ми знаємо певні риси того чи іншого психологічного типу ми можемо міркувати про активність людини, про його емоційну пластичність, про темп мови, динаміку жестів, швидкість розуму. Всі ці властивості проявляються в інтерпретаторських версіях виконавця. Інтерпретація має в собі відклик особистого психотипу виконавця. Психотип виконавця буде впливати на засоби виразності, які опираються на часові параметри. Цими параметрами є темп, ритм, відчуття метру, агогіка і залежні від них динаміка, відчуття форми, багатосаровість лінійної фактури. Особливості психотипу відображаються в динаміці за допомогою агогіки, яка в свою чергу пов'язана з фразуванням, артикуляцією, уповільненням або прискоренням мелодики. В них проявляються індивідуальні відчуття, смак, емоційність виконавця, психологічний настрій, співпереживання, уваги до лінії розвитку дії, відтінку мови образу, який втілюється виконавцем, навіть до повного злиття з ним. Вивчаючи історію життя, ми можемо відслідкувати психологічний розвиток людини. Психологічний портрет складається з темпераменту, характеру, здібностей, інтелекту, почуттів та емоцій. Усі психологічні якості співака відображаються в його інтерпретації художнього замислу твору та поведінці на сцені. Виконавець, в даному випадку виступає як призма, що пропускає через себе твір. Інтерпретація відображає багатогранність свідомості, показує інтелектуальні здібності інтерпретатора виявляє духовний стан, через енергію особистості. Також через інтерпретацію виконавця можна побачити, наскільки людина проявила увагу історичним традиціям, через тонкий психологізм, через світосприйняття. Психоемоційність виконавця безумовно відображається в

голосі, це було підтверджено дослідженням в області акустики. Ці знання важливі в педагогічній практиці. Звук голосу може розказати про людину про його почуття та характер. Голос може бути ніжний, похмурий, твердий, наляканий, впевнений. Ці характеристики залежать від психотипу виконавця. Через вербальну інформацію ми можемо зрозуміти який виконавець за характером. Герой опери – це сукупність рис подібних реальної людини. Він також має вік, стать, темперамент, життєвий тонус, власне темповідчуття, тип вищої нервової діяльності, манеру говорити. Всі ці параметри невід’ємно відображаються в музиці та виконавській інтерпретації. Важливо в музиці відтворення фізичного та психічного стану людини. Душевно-тілесний стан відображається через темброві нюанси. Схильність до певного різновиду виконання залежить від темпераменту, психіки. Якщо у співака розвинене образотворче мислення, тоді вони краще виконують зображальну та програмну музику. Якщо логічне мислення переважає, тоді це сприяє кращому виконанню філософських творів та глибокі характери.

Список використаних джерел:

1. Берн Е. Ігри в які грають люди/Е. Берн - New York: Ballantine Books, 1996. – 256с.
2. Герасимова-Персидська Н.О. Музыка. Время. Пространство / Ніна Олександрівна Герасимова-Персидська. К.: Дух і літера, 2012. 408 с.
3. Костюк А. Г., Восприятие мелодии. Мелодические параметры процесса восприятия музыки /А. Г. Костюк. К.: Наукова думка. 180с.
4. Кречмар Г. История оперы / Г. Кречмар [пер. с нем.] — Л. : Academia, 1925. — 406 с
5. Кулешова Г. Г. Композиция оперы / Г. Г. Кулешова. — М. : Наука и техника, 1983. — 174 с.
6. Леонгард К. Акцентуированные личности. М., 2000.
7. Москаленко В. Г. Лекции по музыкальной интерпретации. НМАУ ім. П. І. Чайковського Київ, 272 с.
8. Морозов П. Язык эмоций и эмоциональный слух. Институт психологии РАН 2017. – 450с.
9. Музичне мистецтво, збірка наукових статей, вип. 4, 265 с.
10. Музыкальная литература зарубежных стран [в 7 вып.] / [под ред. Б. Левики]. — М. : Музыка, 1980. — Вып. 5. — 467 с.
11. Назайкинский Е.В., О психологии музыкального восприятия / Е. В. Назайкинский. М., Музыка, 1972. - 384 с.
12. Пигарев Р. В. Кто есть кто в современной культуре. Эксклюзивные биографии / Р. В. Пигарев. – М., Периодика, 2007. 736с.
13. Помпеева А. Опера как жанрово-стилевой комплекс. Оперный «тип творчества». Традиції та новації у вищій архітектурно-художній освіті : зб. наук. пр. / Харків. держ. акад. дизайну і мистецтв. Харків, 2013. № 2.
14. Сирятская Т. А. Психология личности музыканта – артиста в аспекте исполнительской интерпретации. Харьков, 2008. – 205с.
15. Советская музыка 70-80-х годов. Стиль и стиливые диалоги. Вып 82. М., ГМПИ им. Гнесиных, 164 с
16. Шаповалова Л. Исполнитель и время. Логико-понятийный дискурс интерпретологии / Л. Шаповалова // Науковий вісник НМАУ ім. Чайковського: Проблеми організації художнього часу в музичному творі. Вип. 90. – К.: НМАУ ім. П.І. Чайковського, 2010. – С. 3-12.
17. Шелест Е. В. Психотип личности музыканта – исполнителя. Ростов-на-Дону
18. Ферман В. Оперный театр / В. Ферман. — М. : Музгиз, 1961. — 359 с.
19. Юнг К. Психологические типы Спб., Азбука, 2001.
20. Я, Лучано Паваротти или восхождение к славе. Алгоритм, 2014. 269 стр.
21. <http://apmp.kgpa.km.ua/Files/APMP10/8.pdf>
22. <https://www.metopera.org/discover/archives/notes-from-the-archives/from-the-archives-pavarotti-at-the-met/>
23. Youtube <https://youtu.be/GgqvzrnRbB0>

24. Youtube <https://www.youtube.com/watch?v=2J7JM0tGgRY>

Una furtiva lagrima

Romanza

from "L'Elisir d'amore"

English version by
Dr. Theodore Baker

Gaetano Donizetti
(1797 - 1848)

Larghetto

p

cresc.

calando

Nemorino

U - na fur - ti - va la - gri - ma — ne - gli oc - chi suoi spun -
Shy - ly and slow a tear a - rose, — Glean - ing with - in — her

Copyright, 1906, by G. Schirmer, Inc.
Copyright renewal assigned, 1934, to G. Schirmer, Inc.

tò: quel - le fe - sto - se gio - va - ni in -
eye, As if at heart she en - vied me My

vi - di - ar sem - brò: che più cer - can - do io vo?
gay compan - ions' joy: Why do I look be - yond?

che più cer - can - do io vo? M'a - ma, sì,
Why do I look be - yond? 'Tis sol She

m'a - ma, lo ve - do, lo ve - do!...
loves me, I know it, I know it!

spir... heart! Cie - lo, si può mo - rir, di più non
Af - ter that mo - ment fond I will die

chie - do, non chie - do ah! cie - lo, si può, si può mo -
glad - ly, die glad - ly, Ah! Af - ter that mo - ment

rir, di più non chie - do, non chie
fond I will die glad - ly, die glad

do!
ly!